

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta
Mmv@eduskunta.fi

Lausuntopyyntöne 21.2.2017, HE 262/2016 vp

HE 262/2016 vp Hallituksen esitys eduskunnalle vesilainsäädännön käyttöoikeussäätelyn uudistamiseksi

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) lausuu hallituksen esityksestä vesilainsäädännön käyttöoikeussäätelyn uudistamiseksi (HE 262/2016 vp) seuraavaa.

Hallituksen esityksen mukaan vesitaloushankkeiden toteuttamiseen liittyvä kiinteän omaisuuden lunastamista ja käyttöoikeuden perustamista koskeva sääntely uudistettaisiin. Samalla vesilain mukaan luvanvaraisten hankkeiden piiriä rajattaisiin siten, että johdon sijoittaminen valtaväylän alitse ei enää kaikissa tapauksissa edellyttäisi lupaa, vaan luvanvaraisuus määräytyisi jatkossa yksinomaan hankkeen vaikutusten perusteella. Lupaa edellyttämättömästä valtaväylän alittavasta johdosta olisi tehtävä ilmoitus vesilain mukaiselle valvontaviranomaiselle.

Lapin ELY-keskus pitää lakiesityksen mukaista valtaväylän alitushankkeiden luvanvaraisuuden muutosta tarkoituksenmukaisena ja perusteltuna. Valtaväylän alitushankkeissa (vesi-, viemäri-, voima- tai muun johdon tekeminen valtaväylän alitse) vesistövaikutukset ovat yleensä verrattain vähäisiä. Näin ollen tällaiset hankkeet voidaan hoitaa pääsääntöisesti esitetyn vesilain 2 luvun 15 §:n mukaisella ilmoituksella valtion valvontaviranomaiselle sekä esitetyn uuden 2 luvun 5 a §:n 2 momentin mukaisella ilmoituksella vesialueen omistajalle. Jos hankkeesta aiheutuu vesilain 3 luvun 2 §:ssä tarkoitettu haitallinen muutos, on lupaviranomaisen lupa valtaväylän alitukseen edelleen tarpeen. Esityksen mukainen jako luvan- ja ilmoituksenvaraisiin alitushankkeisiin on varsin selkeä.

Lakiesityksen mukaan ilmoitus vesilain 2 luvun 5 a §:n mukaisesta johdon sijoittamisesta toisen vesialueelle on tehtävä vesilain 2 luvun 15 §:n 1 momentin mukaisesti vähintään 30 vuorokautta ennen toimenpiteen aloittamista. Tämän kaltaiset ilmoitukset ovat yleisesti puutteellisia eikä ilmoittaja välttämättä saa helposti käyttöönsä kaikkia niitä tietoja, jotka ovat tarpeen esimerkiksi luvan tarpeen arvioimiseksi tai hankkeen toteuttamiseksi vesilain 2 luvun 7 §:n edellyttämällä tavalla mahdollisimman haitattomasti ja/tai joista on tarkoitus antaa tarkemmat säännökset valtioneuvoston asetuksella (uusi VL 2:16 §). Ilmoittajilta joudutaan pyytämään hyvin usein täydennyksiä, mikä pidentää käsittelyaikaa. Tällöin 30 vuorokauden käsittelyaika ei riitä. ELY-keskus esittääkin, että ilmoitus 2 luvun 5 a §:n mukaisesta toi-

13.3.2017

menpiteestä tulisi tehdä valtion valvontaviranomaiselle vähintään 60 vuorokautta ennen toimenpiteen aloittamista. Tällöin ilmoituksen tekemisen aikaraja (ja siten myös käsittelyaika viranomaisessa) olisi sama kuin ojituksia koskevan ilmoituksen (VL 2:6 §) kohdalla .

Esityksen mukainen vesilain 2 luvun 16 § (johdon sijoittamista koskevat vaatimukset) sisältää valtioneuvostolle osoitetun asetuksenantovaltuuden antaa tarkempia säännöksiä 2 luvun 5 a §:ssä tarkoitetun johdon toteuttamiseksi ja haitallisten vaikutusten ehkäisemiseksi. Esitetyn VL 2:16 §:n luettelon kohta 6 mahdollistaa ELY-keskuksen näkemyksen mukaan annettavaan asetukseen yksityiskohtaisen luettelon niistä asioista, jotka on sisällytettävä viranomaiselle tehtävään ilmoitukseen. Tällainen asetus on tarpeen ja se edesauttaa monella tapaa ilmoitusten käsittelyä valvontaviranomaisessa. On toivottavaa, että asetus tulee voimaan yhtä aikaa kyseisen vesilain muutoksen kanssa.

Hallituksen esitys vesilainsäädännön käyttöoikeussäätelyn uudistamiseksi on ELY-keskuksen näkemyksen mukaan selväpiirteinen, kun kyse on välittömästi lakiin perustuvista käyttöoikeuksista (VL 2:5 a § johdon sijoittaminen sekä VL 4:3 § pintaveden ottaminen toisen alueelta) tai lupaviranomaisen päätöksellä perustettavasta vähäisestä käyttöoikeudesta (VL 2:12 §) tai vähäistä suuremmasta käyttöoikeudesta (VL 2:13 §). Näiltä osin ei jouduttane merkittäviin ongelmiin tai tulkintavaikkeuksiin.

Se sijaan eräissä tapauksissa ongelmalliseksi tai tulkinnanvaraiseksi saattaa muodostua pakkolunastukseen tai siihen vaikutuksiltaan rinnastuvan käyttöoikeuden myöntäminen toisen alueeseen tai sen omaksi lunastamiseen ehdotetun VL 2:13 a §:n mukaisesti. Tällainen oikeus voitaisiin myöntää vain merkittävää yleistä etua edistävän hankkeen toteuttamiseksi edellyttäen, että luvan myöntämisen edellytykset täytyvät ja että hanketta voidaan pitää yleisen tarpeen vaatimana. Mainittuun 13 a §:än on sisällytetty luettelo asioista/tilanteista, joihin voi liittyä yleinen tarve.

Hallituksen esityksen perusteluissa on pyritty ansiokkaasti avaamaan vesitaloushankkeita, jotka täyttäisivät yleisen tarpeen edellytykset. Esityksen mukaan mitä tahansa yleiseltä kannalta hyödyllisiä vaikutuksia omaavaa hanketta ei sellaisenaan ole automaattisesti pidettävä yleisen tarpeen vaatimana. Toisaalta esityksessä todetaan, ettei yleisen tarpeen edellytystä voida rajata pelkästään valtakunnallisesti merkittäviin intresseihin, vaan myös alueellisten ja paikallisten intressien on lähtökohtaisesti voitava katsoa täyttävän yleisen tarpeen edellytyksen. Tämä osoittaa, että yleisen tarpeen yksiselitteinen määrittäminen on vaikeaa ja että se edellyttää tapauskohtaista harkintaa. Myös eräät vanhan vesilain (264/1961) voimassa olleissa vireillä olleet säännöstely- ja vesivoimalaitoshankkeet ovat osoittaneet yleisen tarpeen edellytysten punninnan olevan haasteellista.

13.3.2017

Kokonaisuutena tarkasteltuna hallituksen esityksen mukaiset vesilainsäädännön muutokset helpottavat ja jouduttavat vesitaloushankkeiden käsitteilyä lupa- ja valvontaviranomaisissa ja siten myös näiden hankkeiden toteutusta. Muutosten myötä lupaviranomaisten resursseja vapautuu merkityksellisempiin ja vaativimpiin lupakäsittelyihin. Toisaalta muutos lisää lähes vastaavasti valtion valvontaviranomaisten tehtäviä.

.....

Tämän lausunnon laadintaan ovat allekirjoittaneiden lisäksi osallistuneet johtava vesitalousasiantuntija Timo Alaraudanjoki, vesistöinsinööri Aapo Honka ja ylitarkastaja Marko Kiviniemi.

Ympäristönsuojeluyksikön päällikön
sijainen

Tiina Kämäräinen

Ylitarkastaja

Juhani Itkonen

